

**Informele Raadsbijeenkomst
dinsdag 15 november 2022**

De energietransitie en de wijkaanpak

**Regionale energiestrategie, Lokale Energietransitie,
Transitievisie Warmte & Wijkaanpak**

Programma

ONDERWERP	AAN HET WOORD IS..	INSCHATTING DUUR..
Welkom en korte introductie	Hanne Regeer	
RES, LES en Transitievisie Warmte	Hanne Regeer	15 minuten
Vraag en antwoord		5 minuten
Wijkaanpak en participatie & communicatie	Mariska de Zeeuw	20 minuten
Vraag en antwoord		5 minuten

Doel en scope LES en WTV

- Route en aanpak hoe we naar een CO₂-neutraal Leidschendam-Voorburg in 2050 gaan;
- Tijdpad voor een stapsgewijze aanpak richting aardgasvrij Leidschendam-Voorburg in 2050.

Basis principes voor de energietransitie

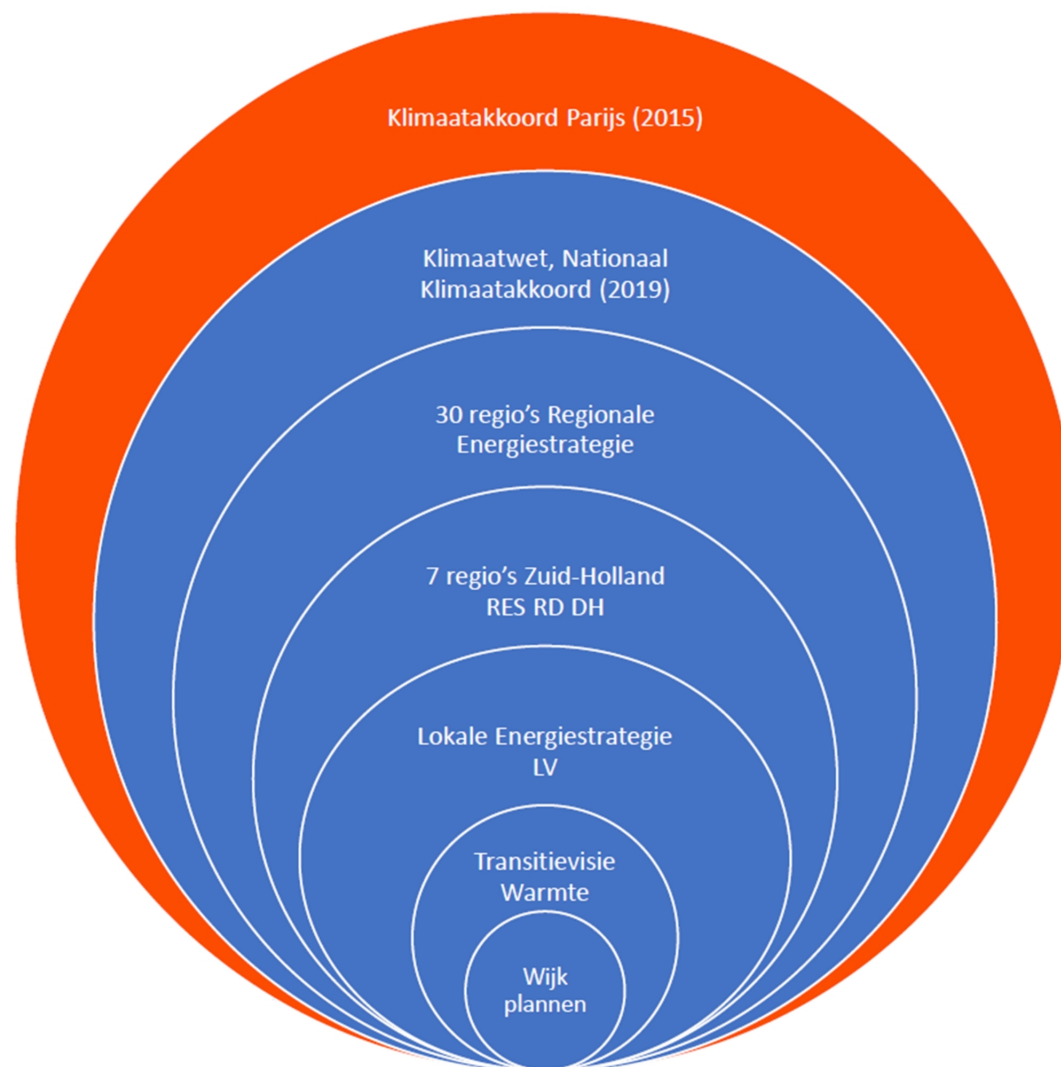
- ✓ Betaalbaar voor iedereen
- ✓ Haalbaarheid qua techniek en tempo
- ✓ Inpasbaar met respect voor landschappelijke waarden
- ✓ Keuzevrijheid technieken en oplossingen
- ✓ Draagvlak in onze gemeenschap

Lokale en Regionale Energiestrategie

Klimaatakkoord 2019:
'het fundament voor de energietransitie'

Energieopgave via de RES

- Regionaal neemt LV deel aan de energieregio Rotterdam Den Haag
- 23 Gemeenten, PZH en Waterschappen
- Lokaal werken we aan de uitvoering van de lokale energiestrategie

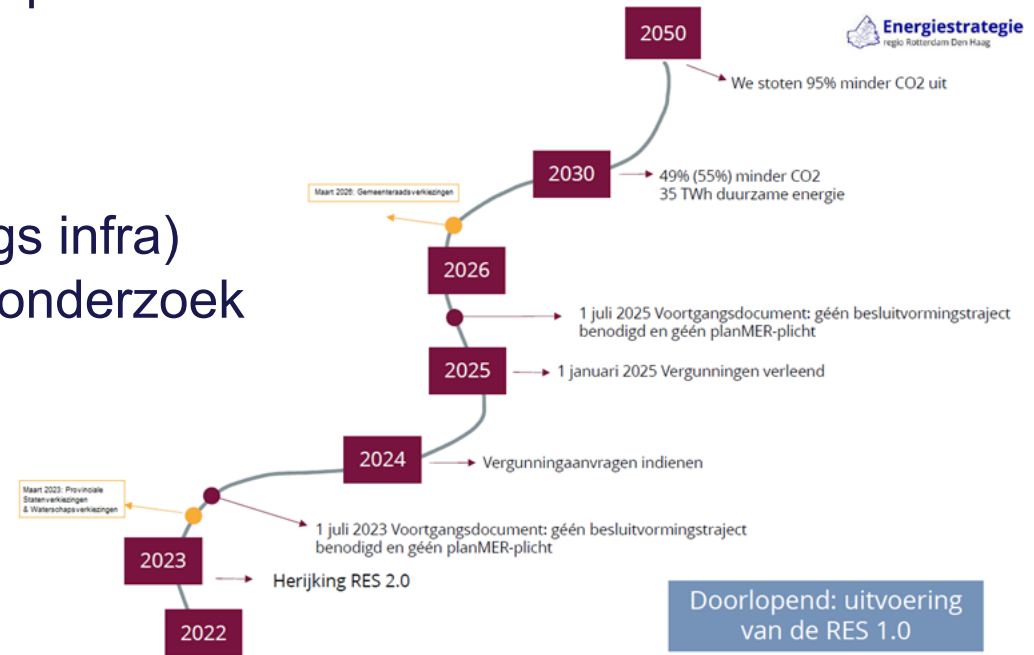
Het RES en LES proces tot nu toe

Besluitvorming RES 1.0 en LES & TVW

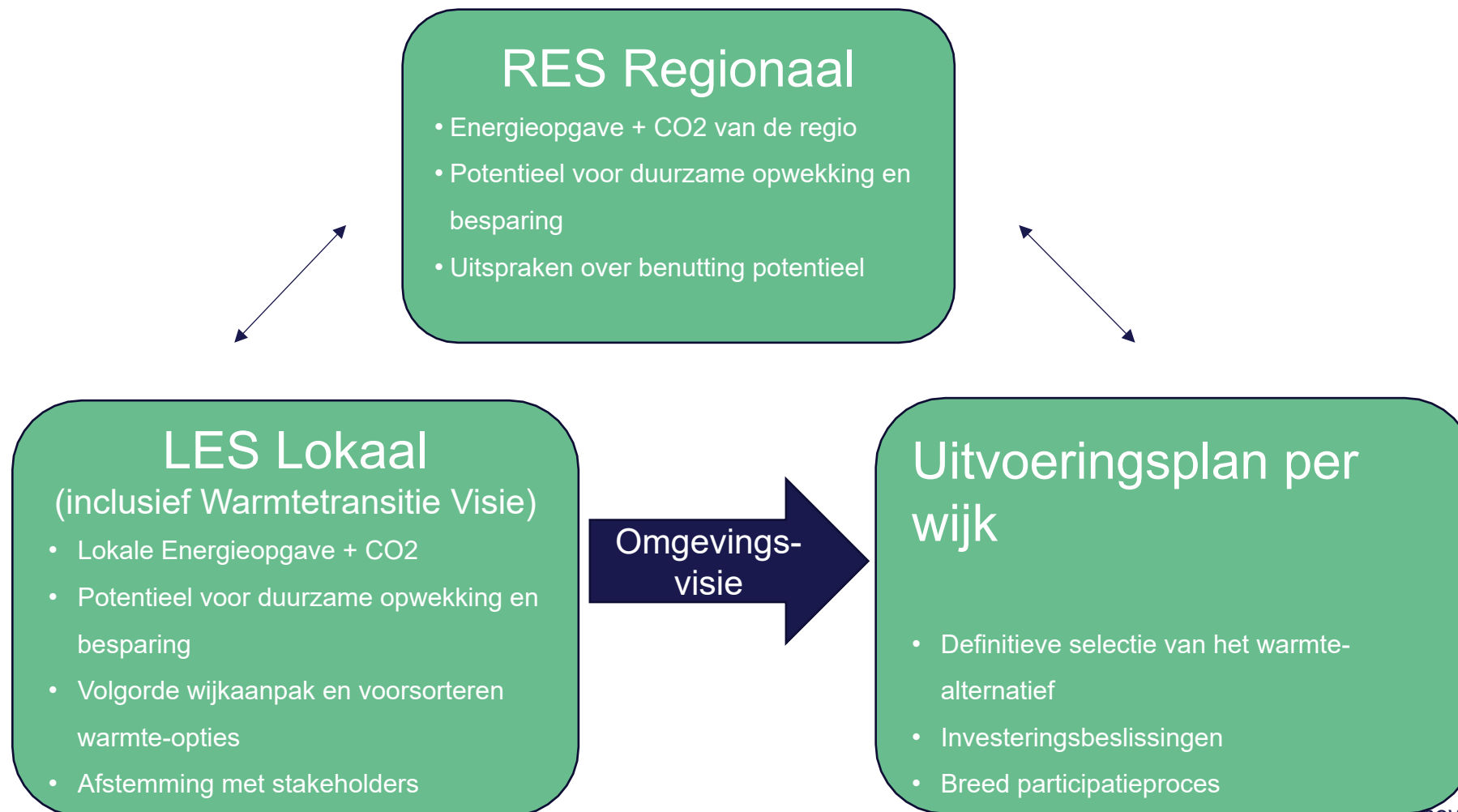
- RES 1.0 is 8 juni 2021 door de raad vastgesteld
- LES en TVW zijn 7 december 2021 vastgesteld door de raad
- Zoekgebieden zijn in de RES 1.0 geselecteerd op technische haalbaarheid

Uitwerking RES 1.0 en het pad naar RES 2.0

- Concretiseren lokale zoeklocaties (o.a. zon langs infra)
- Participatie rondom zoeklocaties in de RES en onderzoek naar draagvlak over de gemeentegrens heen

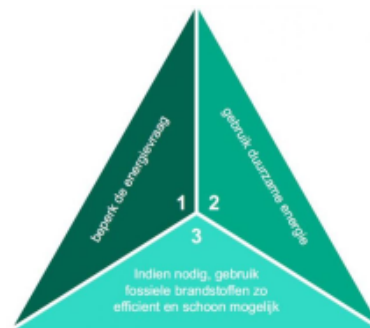

Relatie RES en LES

Energiebesparing

- 35% energiebesparing in de bestaande woningvoorraad in 2050
- Elektriciteitsvraag zal naar verwachting toenemen
- Terugdringen van de warmtevraag noodzakelijk

Wat hebben we al bereikt

- Rijksbijdrage van 4 miljoen voor het toepassen van aquathermie
- Afspraken met de corporaties versneld verduurzamen
- Ondersteunen van inwoners initiatieven in o.a. Oud-Voorburg en Damsight
- Feithplein Voorburg - transformatie van kantoren naar woontorens
- Inkoopacties glas en isolatie

Bron: Werkgroep Afvalregistratie, onderdeel afvalverbranding en CBS, Verdeling regionale gegevens hernieuwbare energie o.b.v. verdeelsleutel per gemeente. Deel van Middelburgse en Middelburgse Afvalverbranding, afgedrukt op: www.middelburgseafvalverbranding.nl

Transitievisie Warmte

- Warmtetransitie Visie gaat in op warmtebronnen, mogelijkheden er wijk, wijkvolgorde, planning en uitvoeringsstrategie

Wat staat daar in?

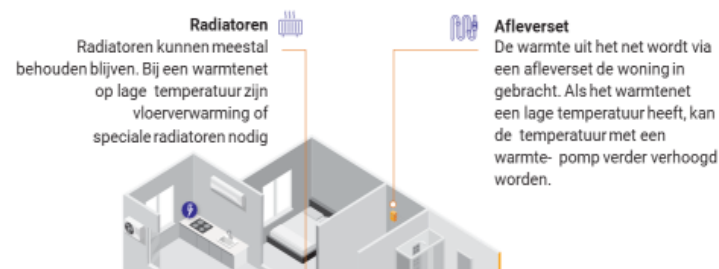
- Warmte vraag nu en 2050
- Warmte bronnen en mogelijke oplossingen
- Maatschappelijke afwegingen & kosten
- Wijkselectie/volgorde
- Uitvoeringsstrategie 1^e wijken

Individueel, collectief en duurzaam gas

Varianten:

- Luchtwarmtepomp
- Waterpomp met zonnewarmte
- Bodemwarmtepomp
- Infraroodpanelen

Varianten:

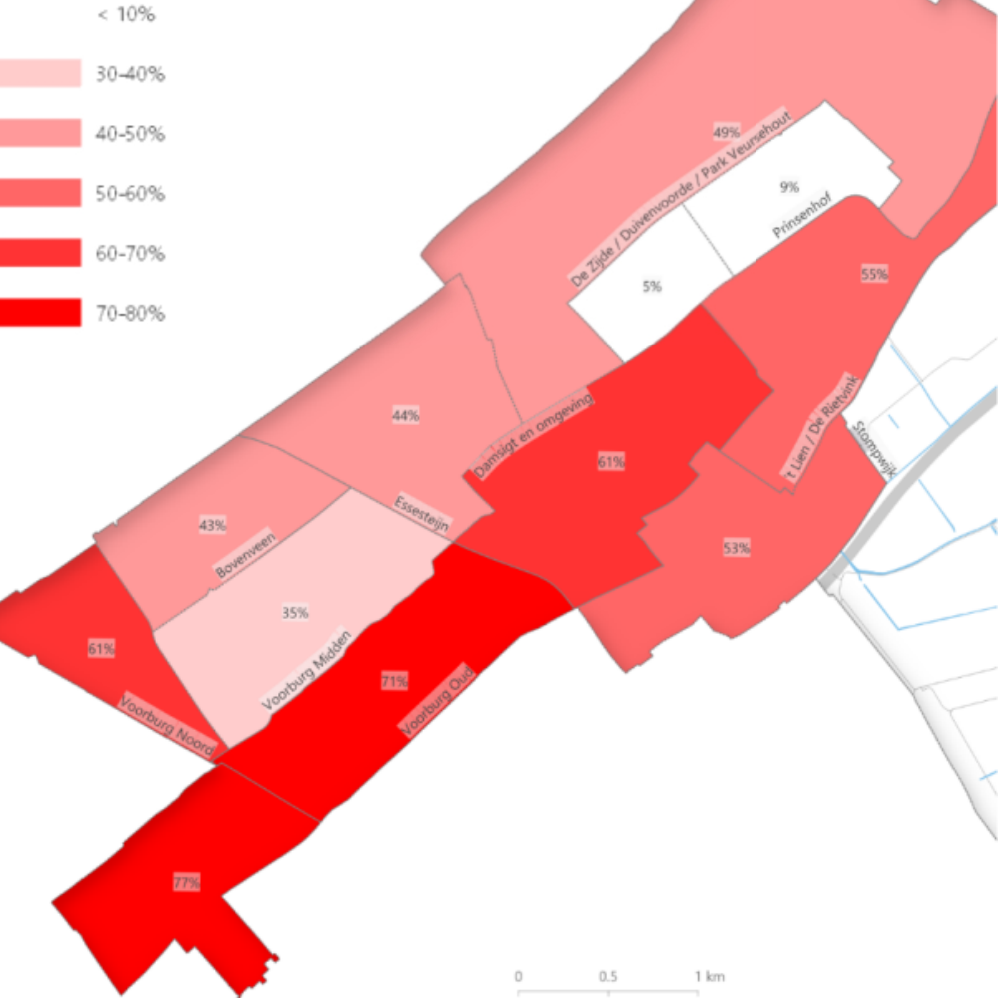
Waterstof
Duurzame waterstof wordt uit elektriciteit gemaakt. Op dit moment is het zeer beperkt beschikbaar.

Groen gas / biogas
Groen gas (biogas) wordt gemaakt uit gft-afval, mest of reststromen uit de landbouw. Binnen Nederland is groen gas beperkt beschikbaar.

Ruimte ondergronds voor warmtenetten en extra aanlegkosten

Gemeente Leidschendam - Voorburg

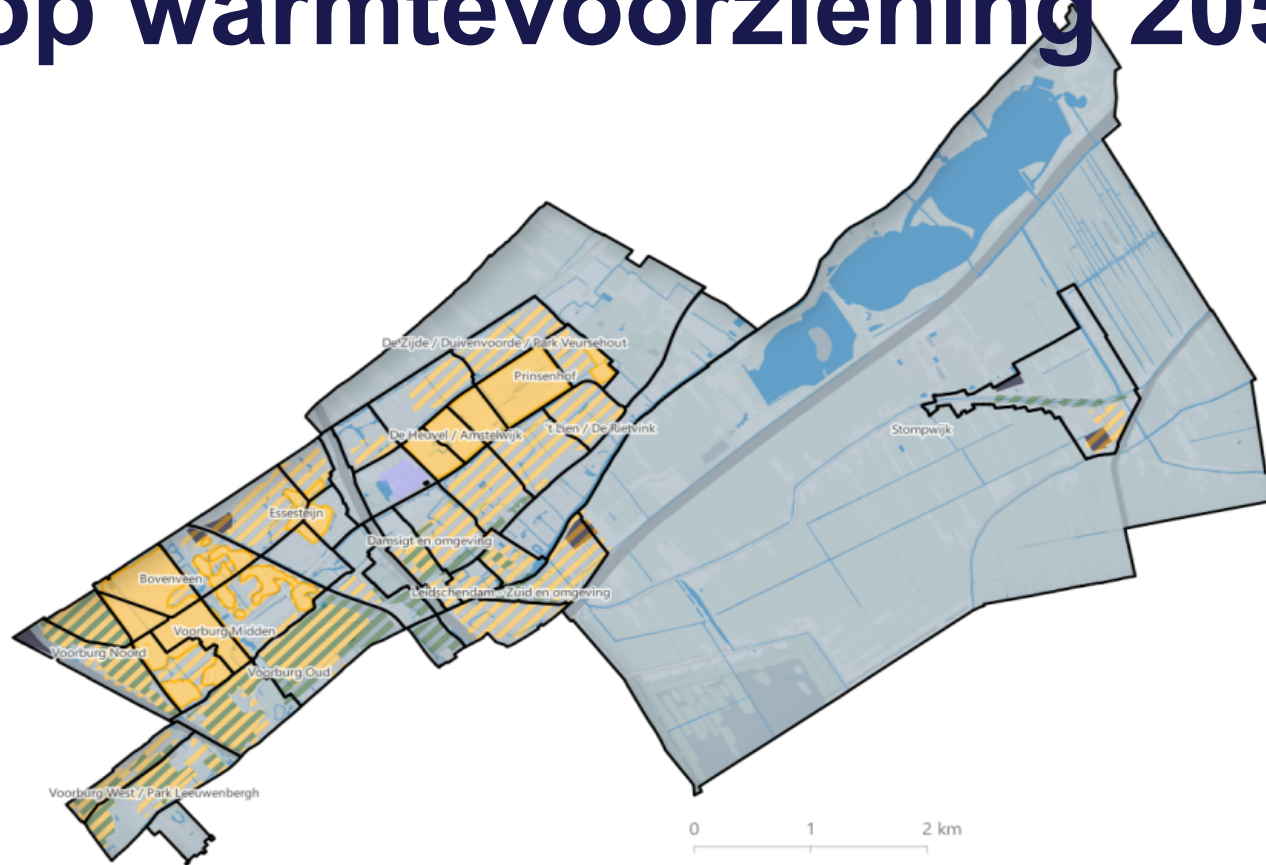
Percentage extra aanlegkosten warmtenet (Wareco)

Tabel 4 Overzicht van de wijken

Wijk	Wegdelen met <1m beschikbare ruimte	% extra aanlegkosten waarschijnlijk voor verplaatsing van riolering, kabels en leiding
De Heuvel / Amstelwijk	1%	5%
Prinsenhof	2%	9%
Voorburg Midden	9%	35%
Bovenveen	12%	43%
De Zijde / Duivenvoorde / Park Veursehout	17%	49%
Essesteijn	17%	44%
Leidschendam - Zuid en omgeving	18%	53%
't Lien / De Rietvink	20%	55%
Voorburg Noord	21%	61%
Damsigt en omgeving	21%	61%
Voorburg Oud	28%	71%
Voorburg West / Park Leeuwenbergh	29%	77%

Visie op warmtevoorziening 2050

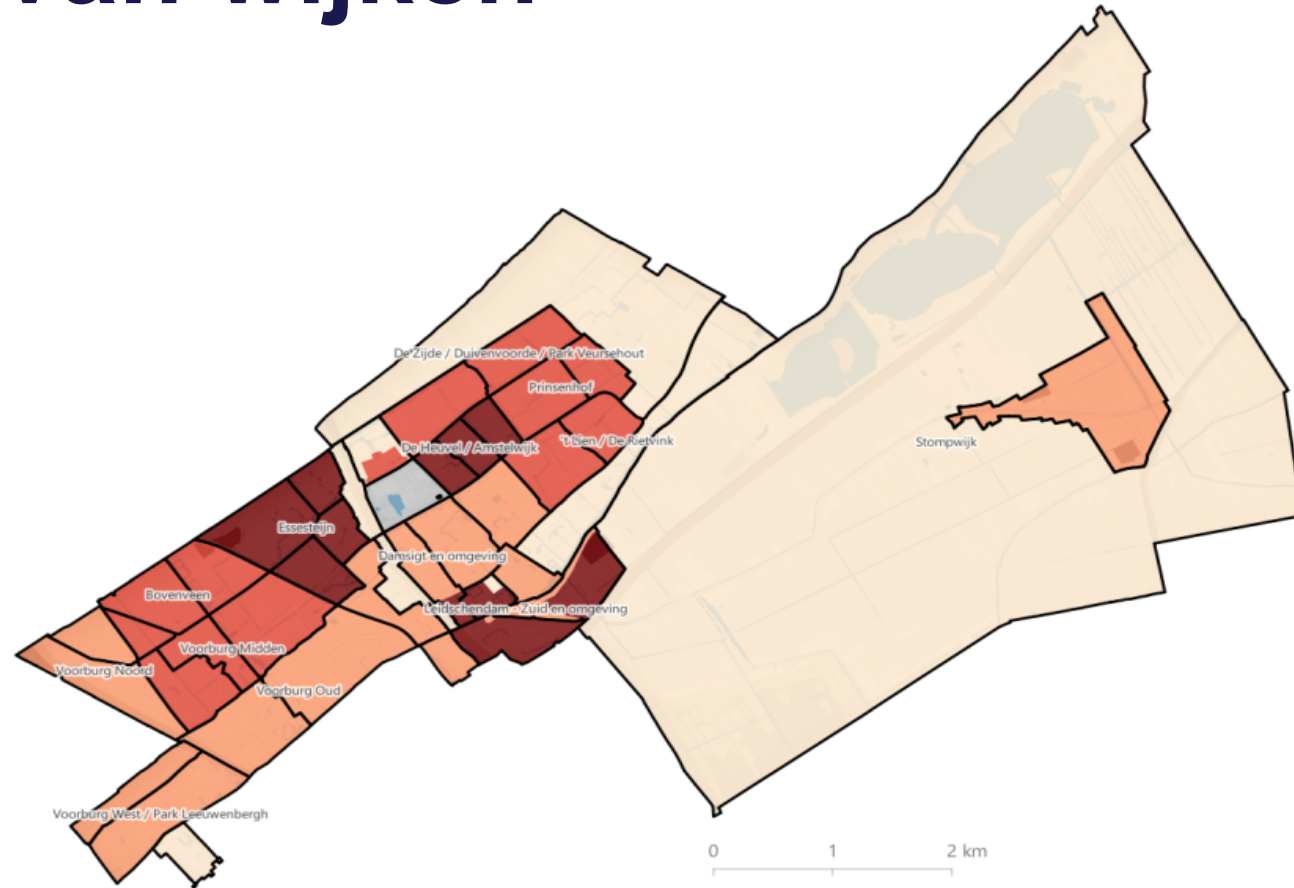
Gemeente Leidschendam - Voorburg

Visie warmtevoorziening

Collectief kansrijk	Overige informatie
Hybride met groen gas	Bedrijventerreinen
Individueel / klein-collectief	
Al aardgasvrij	

Fasering van wijken

Gemeente Leidschendam - Voorburg

Fasering

- Korte termijn (2020-2030)
- Middellange termijn (2030-2040)
- Lange termijn (2040-2050)
- Natuurlijk tempo (2020-2050)

Vraag en antwoord (5 minuten)

Wijkaanpak en participatie

Wat en hoe

- 1500 woningen aardgasvrij in 2030
- Door middel van de wijkaanpakken en initiatieven in overige wijken

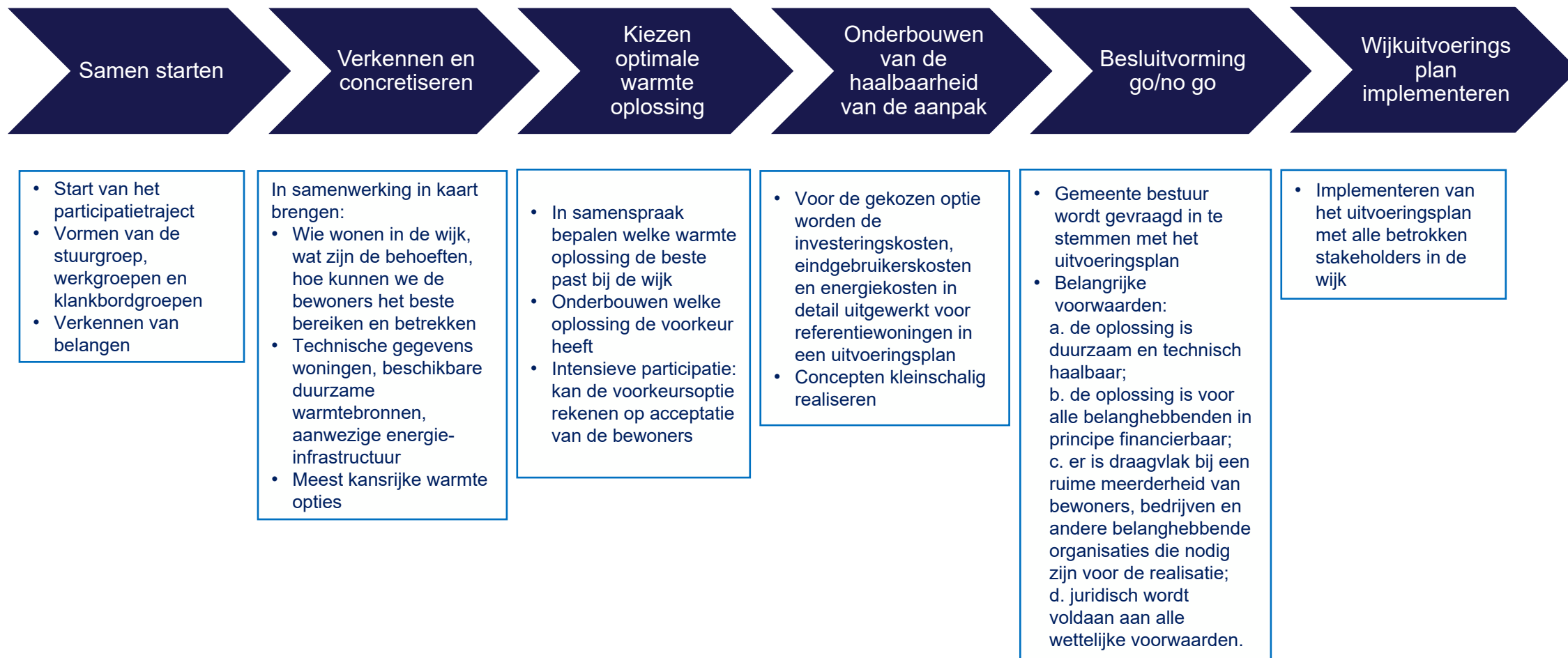
Focus op transitiewijken

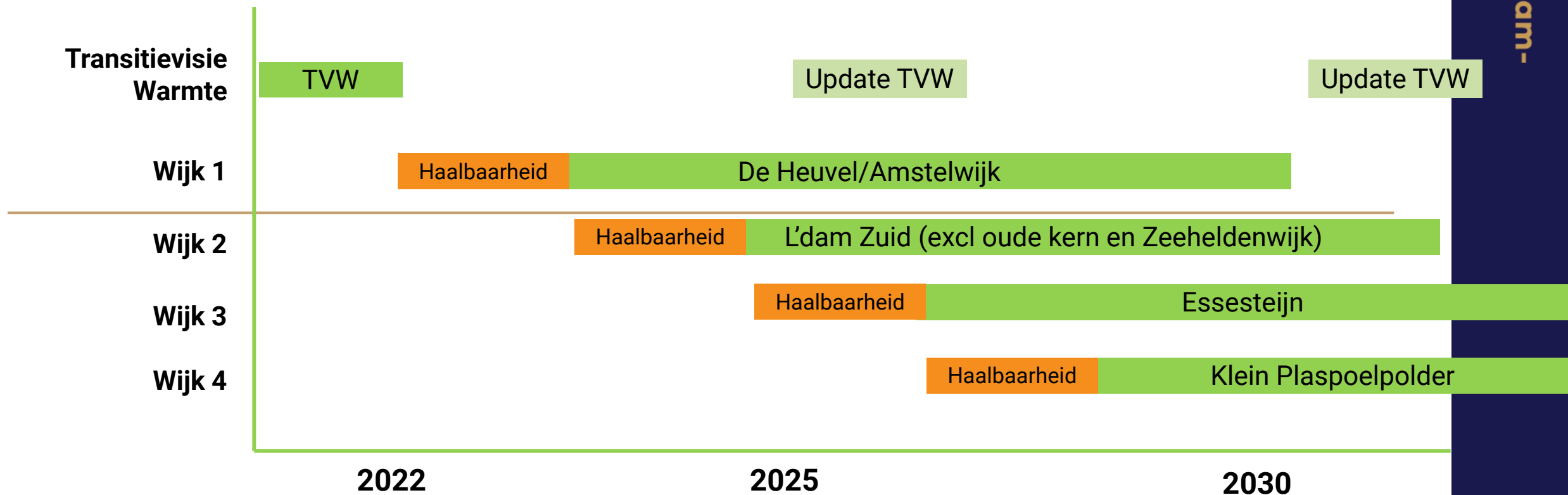
Periode 2022-2030	Wijkaanpak Transitiewijken	Overige wijken
Bewoners	 Focus: <u>Transitiewijken</u>	 Focus: <u>Proactieve initiatieven uit de samenleving</u>
Bedrijven	① Primair: Warmteoplossingen en Isolatie	① Primair: Opwek top 20 grootste daken en Isolatie
Woningcorporaties	② Secundair: Opwek	② Secundair: Warmteoplossingen
Utiliteit	Participatie/Communicatie Inzet partners	Participatie/Communicatie Inzet partners
Overig (VvE etc.)	Uitgewerkt Wijkuitvoeringsplan	

Wijkaanpakken en participatie

- Resultaat wijkaanpak: een wijkuitvoeringsplan opgesteld met de wijk
- Doelen participatie en communicatie: bewustwording, handelingsperspectief en draagvlak
- Overige wijken: daar waar energie zit gericht ondersteunen met behulp van bijv. EC-LV, Regionaal Energieloket en Buurkracht

Wijkaanpak: In 5 stappen naar een wijkuitvoeringsplan

Programma Aardgasvrije Wijken

- Subsidie voor een deel van de wijk De Heuvel/Amstelveen
- Woningcorporatie WoonInvest, utiliteit, gespikkeld bezit (VvE's met bezit van WoonInvest)

Participatie De Heuvel/Amstelvijk planning 2022

Middelen

- Workshop elektrisch koken
- Excursie aquathermie Mall of the Netherlands
- Werken met animatie/infographic
- Referentiewoning
- Inwoners cv lager laten zetten
- Storytelling
- Lesmateriaal
- Nieuwsbrief
- Vloggers

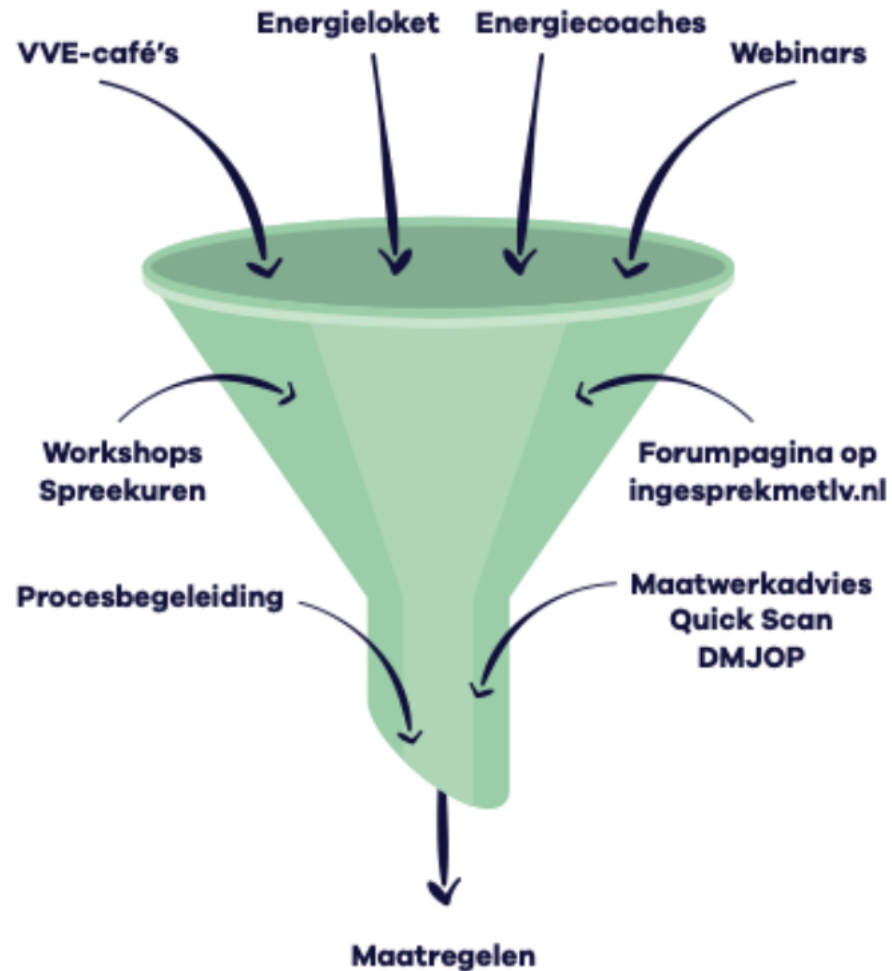
Initiatieven: Voorburg Oud

*Etienne: "Met
ons voorwerk nemen
we drempels weg om
te verduurzamen"*

Verduurzaming VVE's

Onderwijs en onderzoek

- **Onderzoek Haagse Hogeschool:** het verbeteren van de wijkaanpak d.m.v. werken met studenten om ze met de praktijk kennis te laten maken
- **Scholenproject:** lesprogramma groep 8 over verduurzaming

Energy Common LV

- Intentieovereenkomst samenwerking
- Energiecoachesprogramma
- Voor inwoners door inwoners

Mijlpalen

2023

Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid

Lokaal klimaatakkoord

Wijkuitvoeringsplan De Heuvel/Amstelwijk

Vraag en antwoord (5 minuten)

